

Sygn. akt I ACa 667/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 listopada 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA Marzanna Góral

Sędzia SA Edyta Jefimko

Sędzia SO (del.) Joanna Staszewska (spr.)

Protokolant: st. sekr. sąd. Aneta Walkowska

po rozpoznaniu w dniu 13 listopada 2014 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa T. P., P. J., P. E. Sp. J.

w S.

przeciwko (...) S.A. w W.

o ochronę dóbr osobistych

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 18 grudnia 2013 r.

sygn. akt XXIV C 602/13

1 oddala apelację;

2 zasądza od T. P., P. J., P. E. Sp. J. w S. na rzecz (...) S.A. w W. kwotę 1170 (tysiąc sto siedemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt I ACa 667/14

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo „T. P. P. J. P. (...) jawnej w S. przeciwko (...) S.A. w W. o zobowiązanie do usunięcia wpisu znajdującego się na administrowanym przez pozwaną forum dyskusyjnym na portalu (...) dokonanego przez użytkownika portalu posługującego się oznaczeniem (...), naruszającego – zdaniem powoda, jego dobra osobiste, oraz o zadośćuczynienie w kwocie 10.000 zł.

U podstaw powyższego wyroku legło ustalenie, że na administrowanym przez pozwaną forum dyskusyjnym w dniu 19 stycznia 2012 r. zamieszczony został przez użytkownika posługującego się oznaczeniem (...) wpis, w którym użytkownik ten wyraził swoją opinię na temat świadczonego przez powódkę wykonawstwa i montażu mebli „na wymiar”. We wpisie znalazła się informacja o złym wykonaniu pomiarów, nieprawidłowym montażu elementów zabudowy, oraz o tym, że pracownicy Spółki byli opryskliwi i domagali się zapłaty przed zakończeniem montażu. Pismem z 9 kwietnia 2012 r. powódka zwróciła się do pozwanej o usunięcie wpisu. W odpowiedzi pozwana

poinformowała, że wpis nie kwalifikuje się do usunięcia, gdyż nie narusza Regulaminu (...). Pozwana wyjaśniła także, że nie ma obowiązku weryfikowania wypowiedzi pod kątem ich prawdziwości i rzetelności oraz nie ingeruje w przebieg i kierunek, w jakim rozwija się dany wątek tematyczny.

Uzasadniając rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy przedstawił wywód prawny z powołaniem się na art. 23 i art. 24 § 1 k.c., konkludując ten wywód stwierdzeniem, że wobec wprowadzonego przez ustawę domniemania bezprawności naruszenia dóbr osobistych, jedyną okolicznością, którą powód musi udowodnić jest sam fakt naruszenia jego dóbr osobistych, które stanowi zasadniczą przesłankę odpowiedzialności. Naruszenie dobrego imienia spółki może polegać na zarzuceniu jej lub osobom w niej zatrudnionym działań niezgodnych z prawem lub zasadami etycznymi. Zawarte we wpisie opinie jednego z klientów spółki nie zawierały takich stwierdzeń i stanowiły indywidualną ocenę świadczonej przez powódkę usługi. Opinia ta nie jest bynajmniej miarodajna, lecz podlega swobodnej weryfikacji przez odbiorców, zwłaszcza przez porównanie do innych dostępnych opinii dotyczących tego samego podmiotu. Zamieszczony na forum wpis zawiera wprawdzie opinie nieprzychylnie na temat usługi wykonanej przez powódkę, jednakże zawarte w nim informacje nie mogą stanowić podstawy do przyjęcia, że wpis ten narusza dobra osobiste powódki. Sąd uznał także, że pojedynczy wpis, nawet niekorzystny, nie wpływa na wypracowaną przez spółkę renomę w takim stopniu, aby możliwe było stwierdzenie naruszenia dobra osobistego przez użytkownika forum. Anonimowe opinie wyrażane na forum mogą być przesadne, a odbiorcy mając tego świadomość mogą tę okoliczność uwzględniać przy gromadzeniu informacji o działalności podmiotu, którego wpis dotyczy.

W myśl art. 15 ustawy z 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz.U. z 144, poz. 1204 ze zm.), pozwana nie miała obowiązku cenzurowania informacji zamieszczonych przez użytkowników portalu pod kątem ich ewentualnej bezprawności. Po otrzymaniu informacji o bezprawnym charakterze danych zamieszczonych na portalu obowiązana była ona uniemożliwić dostęp do tych danych. Informacji uzyskanej przez pozwaną od powódki nie można jednak uznać za wiarygodną wiadomość o bezprawnym charakterze danych, przez co pozwana słusznie odmówiła prośbie powódki.

Niezależnie od powyższego Sąd Okręgowy uznał, że oferowana przez pozwaną usługa umożliwia realizację zawartej w art. 54 ust.1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej zasady wolności wyrażania swoich poglądów oraz pozyskiwania i rozpowszechniania informacji. Uniemożliwienie dostępu do wszelkich informacji zawierających negatywne opinie sprzeciwiałoby się powyższej zasadzie. Wychodząc z tego założenia Sąd stwierdził także, że działanie pozwanej było działaniem w obronie uzasadnionego interesu, co wyłącza bezprawność naruszenia dóbr osobistych.

Powódka zaskarżyła powyższy wyrok w całości, zarzucając naruszenie następujących przepisów:

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez pominięcie twierdzeń powódki, że komentarz zamieszczony na portalu zawierał nie tylko wypowiedzi ocenne, ale także informacje nieprawdziwe o wadliwym dokonaniu pomiarów oraz domaganiu się przez pracownika zapłaty jeszcze przed wykonaniem usługi, a także przez sprzeczne z zasadami logiki i doświadczenia życiowego wyprowadzenie wniosku, że sporny wpis nie wpływa na wypracowaną renomę w takim stopniu, by było możliwe stwierdzenie naruszenia dobra osobistego powódki,

- art. 328 § 2 k.p.c. poprzez nie zamieszczenie w uzasadnieniu wyroku wskazania podstawy faktycznej rozstrzygnięcia w postaci sprecyzowania, jaki uzasadniony interes społeczny miałby chronić działanie pozwanej polegające na nie usunięciu spornego wpisu, ani dowodów, na których Sąd oparł się rozstrzygając, że nie usuwanie wpisu było działaniem w ochronie uzasadnionego interesu,

- art. 23 w związku z art. 24 k.c. poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że sporna wypowiedź nie narusza dobra osobistego powódki, ponieważ nie zawiera zarzutu działań niezgodnych z prawem lub zasadami etycznymi, podczas gdy wypowiedź ta zawiera zarzut niewłaściwego postępowania w życiu zawodowym, które może narazić na utratę zaufania potrzebnego do wykonywania działalności gospodarczej i tym samym stanowi naruszenie dóbr osobistych,

- art. 14 ust. 1 ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną poprzez błędną wykładnię polegającą na odmówieniu cechy wiarygodności informacjom powoda zawartym w kierowanym do pozwanego piśmie z 9 kwietnia 2012 r., podczas gdy informacje te wyjaśniały na czym polega bezprawność wpisu oraz wskazywały, jakie dobra osobiste powoda zostały naruszone,

- art. 54 w związku z art. 47 Konstytucji poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że nie usunięcie spornego wpisu było działaniem w ochronie uzasadnionego interesu, a w konsekwencji bezprawność naruszenia dóbr osobistych jest wyłączona, podczas gdy wpis zawierającego nieprawdziwe informacje nie można uznać za chroniący uzasadniony interes i tym samym należy mu przypisać cechę bezprawności.

Skarżąca wniosła o zmianę wyroku poprzez uwzględnienie powództwa i zasądzenie kosztów procesu za obie instancje, ewentualnie uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje:

Pozwaną w sprawie jest Spółka udostępniająca użytkownikom sieci (...)usługi polegające na umożliwieniu zamieszczania wypowiedzi i opinii na forum portalu. Zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy o świadczeniu usług drogą elektroniczną, pozwana nie ponosi odpowiedzialności jeżeli nie wiedziała o bezprawnym charakterze danych, a w razie powzięcia wiarygodnej wiadomości o bezprawnym charakterze danych, niezwłocznie uniemożliwiła dostęp do nich. Odpowiedzialność usługodawcy prowadzącego stronę internetową zachodzi dopiero po ustaleniu, że doszło do bezprawnego naruszenia dóbr osobistych powoda. Należy przyznać rację powódce, gdy twierdzi ona, że opinia, o którą w sprawie chodzi, zawiera elementy naruszające jej dobra osobiste. Dotyczy to w szczególności tej części wpisu, która wskazuje na wadliwe wykonanie pomiarów oraz zamontowanie kołków w sposób, który - w ocenie autora wpisu, jest gorszy aniżeli sposób, w jaki kołki zamontowałyby laik. Z oczywistych względów porównanie pracy profesjonalisty do pracy laika podważa renomę profesjonalisty, za którego pozwana się uważa i którym zapewne jest. To z kolei naraża podmiot gospodarczy na utratę zaufania potrzebnego do wykonywania określonej działalności. Należy przy tym mieć na względzie, że – wbrew argumentowi Sądu Okręgowego, nawet pojedynczy wpis może wpłynąć na renomę powodowej spółki w stopniu pozwalającym na stwierdzenie naruszenia dobra osobistego.

W rezultacie stwierdzenia, że wpis narusza dobra osobiste powódki w postaci utraty renomy i zaufania potrzebnego do wykonywania działalności gospodarczej, kluczowe znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy ma odpowiedź na pytanie, czy naruszenie tych dóbr miało charakter bezprawny, a ściślej, czy zachodziły okoliczności wyłączające bezprawność. O wyłączeniu bezprawności można byłoby mówić wówczas, gdyby opinie zawarte we wpisie odzwierciedlały rzeczywistość. Bezsporne jest jednak, że pozwanej nie są znane dane osobowe autora wpisu. Powódka także nie była w stanie wskazać, która z wykonanych przez nią usług została skrytykowana we wspomnianym wpisie i przez kogo. W konsekwencji niemożliwe było przeprowadzenie dowodu na okoliczność zgodności z prawdą zawartych we wpisie ocen. Opinia zamieszczona na portalu nie poddaje się zatem obiektywnej weryfikacji i może być rozważana wyłącznie jako subiektywny punkt widzenia jej autora. W rozważanym wypadku wchodzi w rachubę kontratyp bezprawności ujmowany jako działanie w obronie wolności wypowiedzi. To właśnie swoboda wyrażania poglądów prowadzi do wniosku, że działanie osoby korzystającej z wolności słowa, nie przekraczające jej granic, było dozwolone, a w konsekwencji naruszenie dóbr osobistych nie było bezprawne. Omawiany wpis nie zawiera wypowiedzi szczególnie ostrych, ani epitetów napastliwych. Niewątpliwie treść wpisu jest krytyczna, ale – podzielając pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z 18 stycznia 2013 r., IV CSK 270/12 (OSNC 2013/7-8/94) stwierdzić trzeba, że nikt nie może oczekiwać od innych wyłącznie afirmacji swojej osoby lub postępowania.

Rozważając kwestię bezprawności wypowiedzi nie można pominąć, że została ona zamieszczona na forum internetowym, którego specyfika polega na stworzeniu szerokiej możliwości otwartej wymiany poglądów i ocen. Zazwyczaj ekspresyjny dyskurs użytkowników forum, uzasadnia większe niż przeciętne przyzwolenie na wyrażanie dobitnych opinii, co nie usuwa potrzeby udzielenia ochrony przed naruszającymi dobra osobiste wypowiedziami nie mieszczącymi się w dopuszczalnej formule dyskursu (por. wyroki Sądu Najwyższego z 8 lipca 2011 r., IV CSK 665/10, OSNC 2012/2/27, i z 8 marca 2012 r., V CSK 109/11, OSNC 2012/10/119). Swoboda wypowiedziania opinii, której

znaczenie ma niezaprzeczną wartość, uzasadnia powoływanie się na realizację ważnego interesu publicznego. Choć niejednokrotnie trudność sprawia wyznaczenie granicy pomiędzy formułą dopuszczalną, a taką, którą należy uznać za niemożliwą do akceptacji, to jednak omawiany wpis z całą pewnością nie przekracza formuły dopuszczalnej. Gdyby podzielić poglądy powódki domagającej się usunięcia wpisu, byłoby to równoznaczne z przyjęciem koncepcji, zgodnie z którą dopuszczalne są jedynie wypowiedzi i oceny pozytywne, co w oczywisty sposób sprzeciwiałoby się wolności słowa.

Z tych względów Sąd Apelacyjny oddalił apelację (art. 385 k.p.c.) oraz zasądził od powódki na rzecz pozwanej koszty zastępstwa prawnego w instancji odwoławczej (art. 98 § 1 k.p.c.).

MS/C W..4 Wyrok Sądu odwoławczego